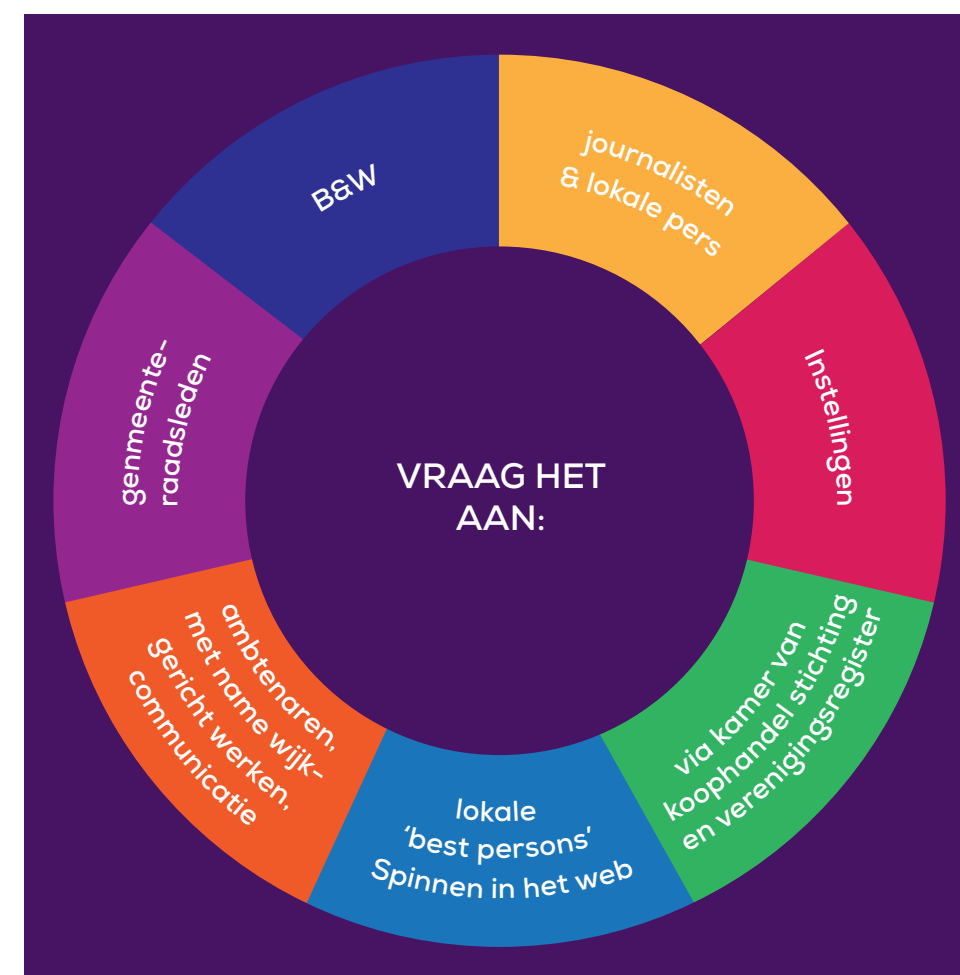

HET INITIATIEVENKLIMAAT IN UW GEMEENTE

ZICHT KRIJGEN OP INITIATIEVEN

Wat is er gaande in mijn gemeente? Hoe krijg ik maatschappelijke initiatieven in beeld? Veel gemeenten hebben slechts beperkt zicht op hetgeen zich bottom-up aan het ontwikkelen is. Hieronder enkele suggesties om het veld in kaart te brengen. Hanteer daarbij ook de sneeuwbal methode: 'Aan wie zouden we deze vraag nog meer moeten voorleggen?'

VERSCHIL IN INITIATIEVENDICHTHEID

In sommige buurten, dorpen en steden in Nederland spat de energie van de samenleving af. Ondernemende burgers ontplooiën verschillende initiatieven waarmee zij bijdragen aan een samenleving die nog beter aansluit bij hun wensen. Maatschappelijk betrokken ondernemers dragen met de eigen organi-

satie bij aan de energieke samenleving door actieve verantwoordelijkheid te nemen op het sociale domein.

Op andere plekken lijken dit soort maatschappelijke initiatieven afwezig of niet van de grond te komen. Zowel lokale overheden, maatschappelijke organisaties als regionale bedrijven (terreinen) lopen hier tegenaan. Hoe komt dit? Wat ontbreekt er? En hoe speel je er op in als gemeente?

Vaak worden de verschillen verklaard aan de hand van eigenschappen van de gemeenschap en omgeving. Bijvoorbeeld de sociale cohesie, over- of ondervertegenwoordiging van bepaalde leeftijden, inkomensklassen, et cetera. Gemeenten gaan daarom met regelmaat over tot herstructurering, sloop, bouw en het steunen van allerlei activiteiten waarbij buurtgenoten met elkaar in contact komen. Allemaal interventies in de sociale en fysieke structuur en cultuur van een gebied. Dit zijn vaak kostbare ingrepen die indirect effect hebben op de transformatie in het sociale domein.

PROCESINGREPEN

Een andere aanpak draait om gerichte procesingrepen. Dit kan voor een gemeente efficiënter en effectiever zijn dan om telkens individuele initiatieven te ondersteunen. Een goede kraamkamer voor maatschappelijke initiatieven moet verschillende functies vervullen. Deze kan de gemeente –bijvoorbeeld samen met bewoners- in kaart brengen. Dan helpen-geïnspireerd door innovatiesysteemanalyses ontwikkeld aan de Universiteit van Utrecht¹ - bijvoorbeeld de volgende vragen:

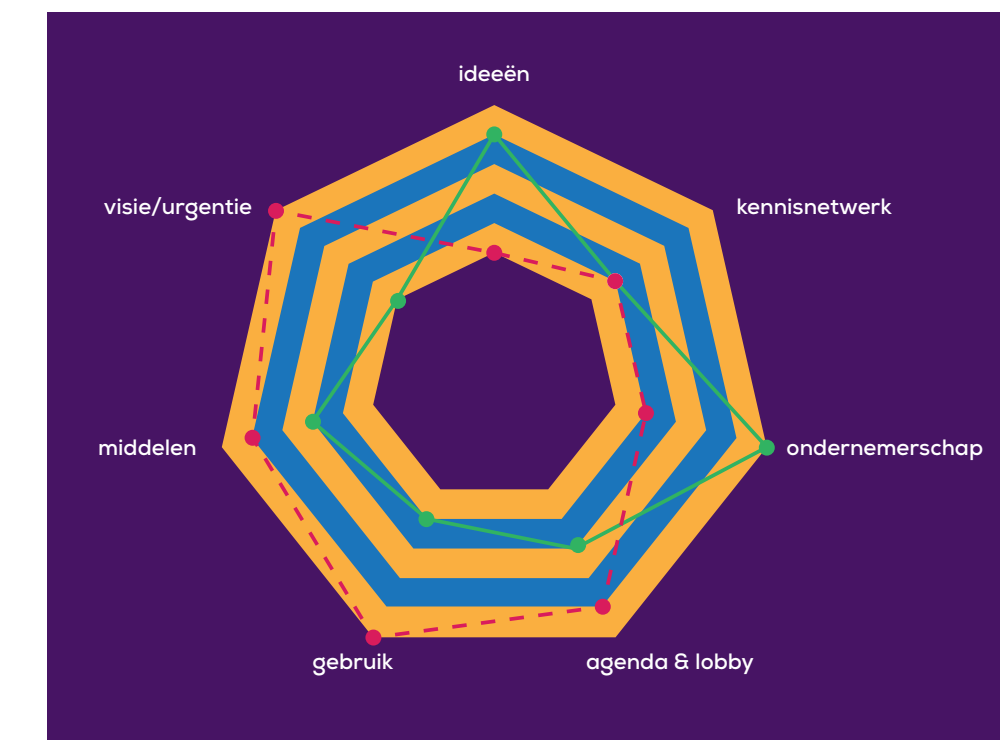
- Bruist deze plek van nieuwe ideeën die kunnen leiden tot maatschappelijke initiatieven of is het eigenlijk best stil op dit vlak? (functie: nieuwe ideeën)

- Zijn de initiatieven in de omgeving losse eilandjes die ieder het wiel uitvinden of zijn ze goed verbonden en leren ze van elkaar? (functie: kennisnetwerken)
- Zijn veel partijen bezig om sociale innovaties echt te realiseren of blijft het bij proefballonnetjes? (functie: sociaal ondernemerschap)
- Zijn de initiatieven 'a force to be reckoned with' of hebben ze weinig macht tegenover de gemeente en grote bedrijven en instellingen? (functie: agenda en lobby)
- Kunnen initiatieven het benodigde kapitaal bij elkaar brengen (geld, gebouwen, kennis) of blijft het houtje-touwtje werk? (functie: middelen)
- Is er in de omgeving een groot probleembesef over sociale kwesties? En is er een visie waar het naartoe moet of bestaat het beeld dat maatschappelijk initiatief 'wel leuk' is en schiet het alle kanten op? (functie: visievorming en sense of urgency)
- Ontstaat er een grote groep mensen die gebruik maakt van de initiatieven of blijft het beperkt tot een kleine groep? (functie: gebruik)

Bovenstaande functies kunnen elkaar versterken of juist belemmeren. Gemeenten kunnen gericht belemmeringen helpen oppakken. Als er een gebrek aan ideeën is, kun je denken aan co-creatieworkshops of prijsvragen; bij een gebrek aan middelen aan startsubsidies en aan maatschappelijk aanbesteden, en bij een gebrek aan ondernemerschap aan coaching.

Een resultaat kan zijn dat plekken een heel ander profiel blijken te hebben qua maatschappelijke initiatieven. Bijvoorbeeld in onderstaand plaatje heeft Wijk A (stippellijn) een heel volwassen profiel met breed gebruik, goede belangenvertegenwoordiging,

een duidelijke visie, etcetera. Als je hier als gemeente nog verder in wilt faciliteren, zou je dat eerder kunnen doen op het gebied van nieuwe ideeën en nieuwe ondernemers. In Wijk B (niet-gestippeld) zijn er weliswaar veel ideeën en ondernemers, maar weten zij elkaar en de grote groepen gebruikers nog niet te vinden. Dat vraagt een hele andere benadering door de gemeente. Bijvoorbeeld door het bouwen van nieuwe netwerken te faciliteren en gericht initiatieven verder te helpen.

Bron:

De innovatiemotor, het versnellen van baanbrekende innovaties, Marko Hekkert en Marjan Ossebaart, 2010